

4 [9] 2014

EESTI KUNSTIMUUSEUMI TOIMETISED

PROCEEDINGS OF THE ART MUSEUM OF ESTONIA

Naiskunstnik ja tema aeg
A Woman Artist and Her Time

4 [9] 2014

EESTI KUNSTIMUUSEUMI TOIMETISED

PROCEEDINGS OF THE ART MUSEUM OF ESTONIA

Naiskunstnik ja tema aeg
A Woman Artist and Her Time

EESTI KUNSTIMUUSEUM

TALLINN 2014

Esikaanel: Lydia Mei (1896–1965). Natalie Mei portree. 1930. Akvarell. Eesti Kunstimuuseum
On the cover: Lydia Mei (1896–1965). Portrait of Natalie Mei. 1930. Watercolour. Art Museum of
Estonia

Ajakirjas avaldatud artiklid on eelretsenseeritud.
All articles published in the journal were peer-reviewed.

Toimetuskolleegium / Editorial Board:

Kristiāna Ābele, PhD (Lāti Kunstiakadeemia Kunstiajaloo Instituut, Riia / Institute of Art History of
Latvian Academy of Art, Riga)

Natalja Bartels, PhD (Venemaa Kunstide Akadeemia Kunstiajaloo ja -teooria Instituut, Moskva /
Research Institute of Theory and History of Arts of the Russian Academy of Arts, Moscow)

Dorothee von Hellermann, PhD (Oxford)

Irmeli Hautamäki, PhD (Helsingi Ülikool ja Jyväskylä Ülikool / University of Helsinki and University
of Jyväskylä)

Sirje Helme, PhD (Eesti Kunstimuuseum, Tallinn / Art Museum of Estonia, Tallinn)

Ljudmila Markina, PhD (Riiklik Tretjakovi Galerii, Moskva / State Tretyakov Gallery, Moscow)

Piotr Piotrovski, PhD (Adam Mickiewicz Ülikool, Poznan / Adam Mickiewicz University, Poznan)

Kadi Polli, MA (Tartu Ülikool / University of Tartu)

Peatoimetaja / Editor-in-chief: Merike Kurisoo

Koostaja / Compiler: Kersti Koll

Toimetajad / Editors: Kersti Koll, Merike Kurisoo

Keeletoimetaja / Language editor (Estonian text): Ester Kangur

Tõlkijad / Translators:

Ellu Maar, Martin Rünk (inglise-eesti / English-Estonian)

Krista Mits, Tiina Randviir (eesti-inglise / Estonian-English)

Ingliskeelse teksti toimetaja / Language editor (English text): Richard Adang

Kujundus / Graphic design: Mari Kaljuste (makett/design), Tuuli Aule (küljendus/layout)

Eesti Kunstimuuseumi kogusse kuuluvate teoste fotod / Photographs of works in the Art Museum
of Estonia collection: Stanislav Stepaško

Trükk / Printed by: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ

E-raamat / E-book: www.kunstimuuseum.ee

Eesti Kunstimuuseum / Art Museum of Estonia

Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn, Eesti / Estonia

www.kunstimuuseum.ee

Täname / Acknowledgements:

EESTI KULTUURKAPITAL

© Väljaandja Eesti Kunstimuuseum – Adamson-Ericu muuseum 2014

© Published by the Art Museum of Estonia – Adamson-Eric Museum 2014

© Tekstide autorid / Authors of texts

ISSN 1736-5503

ISBN 978-9949-485-37-6

Sisukord / Contents

Saateks / Foreword	5
Kadi Polli	
• Balti aadlipreili kunstiharrastusest. Helene Marie Zoëge von Manteuffel (1773/74–1842)	11
• <i>Artistic pursuits of an aristocratic Baltic lady.</i> <i>Helene Marie Zoëge von Manteuffel (1773/74–1842)</i>	21
Bart C. Pushaw	
• Uuendus ja ükskõiksus: naiskunstnikud Eestis 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses	39
• <i>Innovation and indifference: women artists in fin de siècle Estonia</i>	60
Baiba Vanaga	
• Esimesed läti naismaalikunstnikud 20. sajandi alguses	89
• <i>The first Latvian female painters in the early 20th century</i>	101
Juta Kivimäe	
• Eesti esimesed naisskulptorid. Lisandusi isikute ja teoste saatusele	118
• <i>The first Estonian women sculptors.</i> <i>Addenda to the fate of the artists and their work</i>	135
Kai Stahl	
• Õed Meid ja Dora Gordine. Modernse kunstivälja kujunemisaas Eestis	157
• <i>The Mei sisters and Dora Gordine.</i> <i>The formative phase of the modern art field in Estonia</i>	181

Tiiu Parbus, Ingrid Ruudi

- Emantsipeeriv arhitektuur. Erika Nõva ja modernistlik arhitektuuridiskursus sookriitilisest perspektiivist 213
- *Emancipating architecture. Erika Nõva and the modernist architecture discourse from a gender-critical perspective* 231

Anne Untera

- Mis juhtus Salome Treiga? 255
- *What happened to Salome Trei?* 263

RAPORT / REPORT

Mai Levin

- Naiste kunstiõpe Eesti Vabariigis 1918–1940. Müüt diskrimineerimisest 279
- *Art education for women in the Republic of Estonia 1918–1940. Debunking the myth of discrimination* 284

Autorid / Authors 289

Saateks

Käesolev Eesti Kunstimuuseumi Toimetiste naiskunstiajaloo erinumber on temaatiliselt välja kasvanud ning jätkuks Adamson-Ericu muuseumis 1995. aastast alates toimunud uurimuslikule näitustesarjale „Eesti esimesi naiskunstnikke” ning aastast 2002 toimunud seminari-dele „Naiskunstnik ja tema aeg”. Tegemist on Eesti Kunstimuuseumi ühe pikemaajalisema ning jätkuva projektiga, mille eesmärgiks on olnud sihhipäraselt läbi töötada, publiku ette tuua ja kunstiajaloo üldpilti kinnistada meie esimese põlvkonna naiskunstnikud, kes alustasid oma õpingute, professionaalsete valikute ning loometeega 20. sajandi alguskümnenditel. Sarja raames on käsitletud Salome Trei (1905–1995), Lydia Mei (1896–1965), Natalie Mei (1900–1975), Agaate Veeberi (1901–1988), Aino Bachi (1901–1980), Karin Lutsu (1904–1993), Ann Audova (1904–2001), Ellinor Aiki (1893–1969) ja terve grupi Eesti esimeste naisskulptorite loometeed.¹ Nii näituse kui ka rahvusvahelise konverentsiga „Modernistlik naine kunstis” oli 2012. aastal vaatluse all Eestiga elulooliselt ja oma loometee algusega seotud ning hiljem Suurbritannias, Mandri-Euroopas ja Aasias tegutsenud kosmopoliitne kunstnik Dora Gordine. Sellega täideti üks värvikas, kuid seni suhteliselt valge laik meie kultuuriloos.² Piirkondlikus kontekstis on käsitletud 19.–20. sajandi vahetuse naiskunstnike positsiooni Skandinaavias ka eesti kunsti arengut riivamisi puudutanud Önningeby kunstnikekoloonia näitel, kus oli ka Põhjamaade mõistes silmapaistvalt suur naiskunstnike osakaal.³

¹ 1995. aastal toimus näitus „Salome Trei graafikat 1937–1943”, kuraator Anu Allikvee; 1996. aastal näitus „Lydia Mei”, kuraator Juta Kivimäe; 2000. aastal näitus „Natalie Mei 100. Teatrikostüümid, kavandid ja vabalooming”, kuraatorid Kersti Koll, Mai Levin, Ülle Kruus ja Gustav-Agu Püüman; 2002. aastal näitus „Agaate Veeber” ning seminar „Naiskunstnik ja tema aeg”, kuraator Anne Lõugas; 2003. aastal näitus „Aino Bach” ja seminar „Naiskunstnik ja tema aeg”, kuraator Anne Lõugas; 2004. aastal näitus „Eesti esimesi naisskulptoreid” ja seminar „Naiskunstnik ja tema aeg”, kuraator Juta Kivimäe; 2005. aastal näitus „Karin Luts” ja seminar „Naiskunstnik ja tema aeg”, kuraator Kersti Koll; 2007. aastal näitus „Ann Audova. Kumisev valgus” ja seminar „Naiskunstnik ja tema aeg”, kuraatorid Enn Lillemets ja Ülle Kruus; 2010. aastal näitus „Ellinor Aiki” ja seminar „Naiskunstnik ja tema aeg”, kuraator Ülle Kruus.

² Näitus „Dora Gordine. Skulptor, kunstnik, disainer”, 2012, kuraatorid Jonathan Black ja Brenda Martin (Dorich House’i muuseum, London) ja konverents „Modernistlik naine kunstis” Kumu kunstimuuseumis 01.06.2012, kuraatorid Juta Kivimäe ja Ülle Kruus.

³ 2011. aastal toimus näitus „Naiskunstnikud Ahvenamaa Önningeby kunstnikekoloonias” ja loengud, kuraatorid Kjell Ekström (Önningeby muuseum) ja Kersti Koll.

Kunstiloos marginaalsema, kohati ka varjatum poolega tegeldes on naiskunstnikele pühendatud näituste ja seminaride sarja korraldajaid ja kuraatoreid huvitanud, millised olid sajandivahetusel ja 20. sajandi alguskümnenditel emantsipeeruva modernse, nn uue naise eneseteostuslikud pürgimused ning naiskunstnike tegevusvõimalused tugevate sooliste stereotüüpidega ühiskonnas. Näituste ja seminaridega on hästi välja joonistunud naiskunstiajaloo üsna levinud mudel, kus naiskunstnike looming ning ka erineva, nn naispilguga nähtu suhestus oma kunstilise keele ja vormiotsingutega orgaaniliselt meie kunsti arengu üldtendentsidega. Kuid seminaride ettekanded on selgelt esile toonud soopõhised erinevused sotsiaalsetes hierarhiates ja identiteedimudelites. Naiskunstnike loomingut ja nende loometee eri aspekte analüüsid on käsitletud laiemalt naisloojate positsiooni ühiskonnas, õppimise ja arenguvõimalusi, mitmesuguseid rollikuvandeid ning nende mõju naiste valikutele, professionaalsele identiteedile ja enesedefiniitsioonile. Kogumikule tõukeks olnud seminaridel on võrdlevat konteksti luues käsitletud ka laiemalt naisloojate temaatikat erinevates kultuurivaldkondades, naiste elumustreid ja valikuid ning kohanemisstrateegiaid ja traumasid ajaloo tõmbetuultes nii paguluses kui ka muutunud kultuurikaanonitega kodumaal.

Adamson-Ericu muuseumi naiskunstiajaloo näituste ja seminaride sari sai alguse 1990. aastate teisel poolel sünkroonselt soo- ja naisuuringute programmide ning feministliku uurimismetodoloogia kursuste käivitamisega Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis (toona Tallinna Pedagoogikaülikool), Eesti Naisuurimis- ja Teabekeskuse rajamise ning kaasaegse feministliku kunsti kureerimispraktikatega Eestis.⁴ Muuseumi poolt initsieeritud naiskunstiajaloo temaatiline sari on saavutanud kindla positsiooni meie kultuuripildis ning on rõõm tõdeda, et sarja üks projekte on innustanud ka antud kogumikus kirjutava autori Kai Stahli doktoritöö teemavalikut Turu Ülikoolis.

Käesolevasse kogumikku koondatud artiklites vaadeldakse naiskunstnike temaatikat laiemas ajalises piiritluses. Kadi Polli käsitleb oma artiklis seni Eesti kunstiajaloo väheuuritud valdkonda – 18. sajandi lõpu ja 19. sajandi esimese poole baltisaksa naiste kunsti haridust, spetsiaalselt neile mõeldud kunstiõpetusprogramme ning naiste kunstiharrastust ja positsioneerumist ühiskonnas. Ida-Euroopa uuringutele spetsialiseerunud noor USA kunstiajaloolane Bart C. Pushaw analüüsib 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse naiste kunstipürgimusi ja naiskunstnike positsiooni Eestis. Baiba Vanaga annab põhjaliku ülevaate läti esimestest naismaalikunstnikest 20. sajandi alguses ning toob välja kunsti suures narratiivis marginaalsemalt varju jäänud läti naiste varasemad pürgimused professionaalses kunstis. Juta Kivimäe tutvustab eesti esimesi naisskulptoreid, kes alustasid oma loometeed 1920.–1930. aastatel. Ta uurib naisskulptorite õpinguid, erialaseid valikuid, arenguteed ja töövõimalusi kunstis tehnoloogiliselt ehk kõige enam maskuliinsel alal. Kai Stahl analüüsib eesti esimeste naiskunstnike seas ainulaadse sõsarkonna – Kristine, Lydia ja Natalie Mei – ja nende sõpruskonda kuulunud Dora Gordine'i tulemist Eesti kunstielu alates

⁴ Vt nt: S. Lie, Mis on naisuurimus? – Ariadne Lõng, 1, 2, 2000, lk 14.

1910. aastate teisest poolest ning nende valitud tehnikaid ja eneseväljendusstrateegiaid. Arhitektuuriloolased Tiiu Parbus ja Ingrid Ruudi käsitlevad sookesksele arhitektuurianaalüüsile tuginedes eesti esimese professionaalse ja aktiivselt väljapaistva naisarhitekti Erika Nõva isikut ja loomingut, tuues ühtlasi esile ka Eestis seni suhteliselt vähe kasutatud feministliku metodoloogia piire avardavad võimalused arhitektuuriajaloo uurimisel. Anne Untera püstitab küsimuse, miks üks esimesi eesti naiskunstnikke, oma andelaadi ja sõjaeelse loominguga meie graafikaajaloo legendiks kujunenud Salome Trei paguluses kunstiloomingust peaaegu sootuks loobus. Vastuste leidmiseks analüüsib ta kunstniku pagulasperioodi naisajaloo traumauuringute printsiipidele tuginedes.

Raportina on Mai Levin koostanud faktitiheda ülevaate naiste kunstiõppevõimalustest ja õppuritest Eesti Vabariigis 1918–1940.

Koostajad tänavad kõiki, kes on pühendunult panustanud käesoleva toimetiste numbriga teokssaamisele – erinevaid teemasid ja vaatenurki avades on see täienduseks Eesti naiskunstiajaloo uurimisel.

Kersti Koll

koostaja

Foreword

The current special edition of the Proceedings of the Art Museum of Estonia is devoted to women's art history in Estonia and is, thematically, an outgrowth and a continuation of the series of exhibitions "Estonia's First Female Artists", organised in the Adamson-Eric Museum from 1995 onward, and the series of seminars "A Woman Artist and Her Time", first held in 2002. This is one of the long-lasting continuing projects of the Art Museum of Estonia, which aims to thoroughly research and explore the first generation of Estonian women artists, whose studies, professional choices and careers were begun in the early 20th century, as well as to present their work to the wider public and record their presence in the history of Estonian art. Within the framework of the series, the careers of Estonian women artists, including Salome Trei (1905–1995), Lydia Mei (1896–1965), Natalie Mei (1900–1975), Agaate Veeber (1901–1988), Aino Bach (1901–1980), Karin Luts (1904–1993), Ann Audova (1904–2001), Ellinor Aiki (1893–1969), and several of the first women sculptors have been dealt with.¹ In 2012 Estonia hosted the exhibition and international conference "A Modernist Woman in Art", featuring the cosmopolitan artist Dora Gordine, active in Great Britain, continental Europe and Asia, whose life and early career connect her to Estonia. This colourful addition filled a gap in our cultural history.² Within the regional context, the position of female artists in Scandinavia at the turn of the 19th/20th centuries

---

¹ The exhibitions and seminars were the following: In 1995, the exhibition "Salome Trei's Graphic Art in 1937–1943", curator Anu Allikvee; in 1996, the exhibition "Lydia Mei", curator Jutta Kivimäe; in 2000 the exhibition "Natalie Mei 100. Theatrical Costumes, Designs and Paintings", curators Kersti Koll, Mai Levin, Ülle Kruus and Kustav-Agu Püüman; in 2002 the exhibition "Agaate Veeber" and the seminar "A Woman Artist and Her Time", curator Anne Lõugas; in 2003 the exhibition "Aino Bach" and the seminar "A Woman Artist and Her Time", curator Anne Lõugas; in 2004 the exhibition "The First Estonian Women Sculptors" and the seminar "A Woman Artist and Her Time", curator Jutta Kivimäe; in 2005 the exhibition "Karin Luts" and the seminar "A Woman Artist and Her Time", curator Kersti Koll; in 2007 the exhibition "Ann Audova. Booming Light" and the seminar "A Woman Artist and Her Time", curators Enn Lillemets and Ülle Kruus; and in 2010 the exhibition "Ellinor Aiki" and the seminar "A Woman Artist and Her Time", curator Ülle Kruus.

² The exhibition "Dora Gordine: Sculptor, Artist, Designer", 2012, curators Jonathan Black and Brenda Martin (Dorich House Museum, London), and the conference "A Modernist Woman in Art" at the Kumu Art Museum on 1 June 2012, curators Jutta Kivimäe and Ülle Kruus.

is discussed using the example of the Önningsby artists' colony, where women artists played a major role, even in Scandinavian terms, and which has some bearing on Estonian developments as well.³

While studying this marginalised, and sometimes partly hidden, area of art history, the curators and organisers of the series of exhibitions and seminars dedicated to women's art have explored the self-realisation of the modern, emancipated woman, or the "new woman", in the late 19th and beginning decades of the 20th century and the opportunities of female artists to launch their professional careers in a society with strong gender stereotyping. On the basis of the exhibitions and the seminars, a model relatively common in the history of women's art developed: the work of female artists and art, seen from a woman's perspective, in its formal artistic idiom, is related organically to the general tendencies in our art. However, the seminar presentations have emphasised gender differences in social hierarchies and identity models. The in-depth analysis of the work of female artists and the different aspects of their careers have helped to explain the position of female artists in society, their opportunities for study and development, their various roles and the impact on women's choices, professional identities and self-definitions. The seminars, which inspired the writing of this collection of articles, have created a context for comparison by introducing the topic of creative activity of women in various fields of culture, the patterns and choices in women's lives, and the adjustment strategies and traumas of women both in exile and in the homeland, with its changing cultural canon throughout historically tumultuous times.

The series of exhibitions and seminars on women's art history at the Adamson-Eric Museum was launched in the second half of the 1990s, simultaneously with the introduction of gender and women's studies programmes and courses in feminist research methods at the University of Tartu and at Tallinn University (then: Tallinn Pedagogical University), the establishment of the Estonian Women's Studies and Resource Centre and practices of contemporary feminist art curating in Estonia.⁴ The thematic series on women's art history initiated by our museum has already secured a permanent position in our cultural scene and we are delighted that one of the projects in the series has affected the choice of the doctoral dissertation topic of Kai Stahl from the University of Turku, one of the contributors to the collection.

The articles included in the current proceedings cover the topic of female art in a wider temporal context: in her article Kadi Polli explores little-researched areas in Estonian art history, i.e. the art education of Baltic German women in the late 18th century and early 19th century, art education programmes specially designed for them and women's art practices and their position in society. Bart C. Pushaw, a young art historian from the USA who focuses on East-European studies, analyses women's artistic endeavours and the position

---

³ In 2011 the exhibition "The Female Artists in the ÖnningsbyArtists' Colony in Åland" and accompanying lectures, curators Kjell Ekström (Önningsby Museum) and Kersti Koll.

⁴ See, for example, S. Lie, "Mis on naisuurimus?" *Ariadne Lõng*, no. 1, 2, 2000, p. 14.

of female artists in Estonian society in the late 19th and early 20th centuries. Baiba Vanaga gives a thorough overview of the first Latvian female painters in the early 20th century, concentrating on the early attempts by Latvian women to practise art professionally; they have been marginalised within the larger narrative of art. Juta Kivimäe presents the first Estonian female sculptors, who took up their professional careers in the 1920s–1930s. She examines the education of women sculptors, their professional choices, development and work opportunities in this technologically challenging and, perhaps, most masculine art. Kai Stahl discusses a unique sisterhood among the first generation of Estonian female artists: the three sisters Kristine, Lydia and Natalie Mei, and one of their friends, Dora Gordine, and their arrival on the Estonian art scene in the second half of the 1910s, as well as their techniques and strategies of self-expression. The architectural historians Tiiu Parbus and Ingrid Ruudi deal with the life and work of the first Estonian professional, and the most outstanding, female architect, Erika Nõva, combining a gender focus with architectural analysis and introducing the opportunities of previously little used feminist methods for widening the scope of architectural historical research. Anne Untera asks why Salome Trei, one of the first female artists in Estonia and a legendary graphic artist who impressed with her talent and pre-war art, almost entirely gave up art while in exile. She looks for the answers in the artist's period of exile by using trauma studies. Mai Levin's report gives a fact-filled overview of women's opportunities for studying art and female art students in the Republic of Estonia in 1918–1940.

The editors thank everybody who contributed to this special issue by opening up different topics and points of view: a fine addition to the study of Estonian women's art history.

Kersti Koll
Compiler

Autorid Authors

Juta Kivimäe (1952) on lõpetanud 1976 Tartu Ülikooli kunstiajaloolasena. 1998. aastal kaitses ta Tallinna Ülikooli kultuuriteaduskonnas magistriväitekirja. Tema uurimistöo keskendub 20. sajandi kunstiajaloole, eeskätt skulptuurile.

Juta Kivimäe töötab 1983. aastast Eesti Kunstimuuseumis. Ta on olnud teadur, Kristjan Raua majamuuseumi juhataja ja alates 1999. aastast skulptuurikogu juhataja.

Ta on kureerinud arvukaid näitusi Eesti Kunstimuuseumis ja ka mujal. Nende hulka kuuluvad „Eesti esimesed naisskulptorid” (2004, Adamson-Ericu muuseum), „Ülo Õun. Kunstnik katkeval avastusrajal” (2009, Kumu kunstimuuseum), „Jaak Soans. Varjud” (2012, Tallinna Kunstihoone), „Meie modernism. Eesti skulptuur 1960.–1970. aastatel” (2014, Kumu kunstimuuseum) jne. Ta on kirjutanud teadusartikleid, koostanud näitusekatalooge, filmistsenaariume, teinud jooksvat kunstikriitikat.

Juta Kivimäe on saanud mitmeid preemiaid, sealhulgas 2006 kultuurilehe Sirp aastapremia, 2009 ETV kultuurisaate „Op” aastapremia, 2010 Eesti Kunstiteadlaste Ühingu aastapremia, 2010 Eesti Kultuuriministeeriumi aastapremia parima näituse eest, 2013 Kristjan Raua nimeline kunsti aastapremia.

Juta Kivimäe (1952) studied art history at the University of Tartu (graduated in 1976). In 1998 she received an MA in the Department of Culture at the Tallinn Pedagogical Institute (currently: Tallinn University). Her research interests include 20th century art history, with a particular focus on sculpture.

In 1983 Juta Kivimäe began to work at the Art Museum of Estonia. She has been a researcher, Director of the Kristjan Raud Museum and, since 1999, she has had curatorial responsibility for the Sculpture Collection.

Juta Kivimäe has curated numerous exhibitions at the Art Museum of Estonia and elsewhere: “The First Estonian Women Sculptors” (2004, Adamson-Eric Museum), “Ülo Õun. Artist Interrupted” (2009, Kumu Art Museum), “Jaak Soans. Shadows” (2012, Tallinn Art Hall), “Our Modernism. Estonian Sculpture in the 1960s–1970s” (2014, Kumu Art Museum), etc. She has written scholarly articles, film scripts and art criticism, and has edited exhibition catalogues.

Juta Kivimäe’s awards include the Culture Newspaper Sirp Annual Award, 2006; the Estonian Television Culture Programme Op Annual Award, 2009; the Estonian Society of Art

Historians and Curators' Annual Award, 2010; the Estonian Ministry of Culture Annual Award for the Best Exhibition, 2010; and the Kristjan Raud Art Award, 2013.

Mai Levin (1942) õppis 1959–1967 Tartu Ülikoolis. Töötanud Eesti Kunstimuuseumis alates 1961. aastast, olnud teadur, graafikaosakonna juhataja, teadusdirektor, praegu Eesti Kunstimuuseumi peaspetsialist. Koostanud arvukalt näitusi, avaldanud katalooge, monograafiaid ja teadusartikleid.

Mai Levin on peamiselt tegelenud Eesti 20. sajandi kunstilooga ja siinse modernse kunsti arenguküsimustega. Samuti on ta oma uurimis- ja näitusetegevuses keskendunud nii Eesti kui ka Lääne-Euroopa maalile ja graafikale. Mai Levin on põhjalikult uurinud Eduard Wiiralti loomingut.

Mai Levin (1942) attended the University of Tartu in 1959–1967. She has worked at the Art Museum of Estonia as a researcher, Head of the Graphic Arts Department and Director of Research, and is currently employed as the museum's Chief Specialist. She has curated numerous exhibitions, and has published catalogues, monographs and scholarly articles.

Mai Levin's main research interest is 20th century art history, with a focus on the development of modernist art in Estonia. Her research and exhibition activity has involved painting and graphic arts in Western Europe, including Estonia. Mai Levin has thoroughly studied the work of the Estonian artist Eduard Wiiralt.

Tiiu Parbus (1989) on noor kunstiteadlane, kes kaitses 2013. aastal Eesti Kunstiakadeemia Kunstiteaduse Instituudis bakalaureusetöö „Erika Nõva ja moodne kodu sookriitilisest aspektist vaadatuna” (juhendaja mag Ingrid Ruudi, retsensent prof Katrin Kivimaa). 2014. aasta septembrist alustas ta Eesti Kunstiakadeemias kunstiteaduse erialal magistriõpinguid. Hetkel töötab Eesti Kunstimuuseumis.

Tiiu Parbus (1989) is an art historian who successfully completed her BA thesis in 2013 at the Institute of Art History of the Estonian Academy of Arts. Her thesis is entitled “Erika Nõva and the Modern Home: A Gender Critical Perspective” (supervisor Ingrid Ruudi, MA, and examiner Professor Katrin Kivimaa). In September 2014 she started her MA studies in art history at the Estonian Academy of Arts. She is currently working at the Art Museum of Estonia.

Kadi Polli (1973) on õppinud kunstiajalugu Tartu Ülikoolis, Kieli Christian Alberti Ülikoolis ja Eesti Kunstiakadeemias ning kaitsnud viimase juures 2002. aastal magistriväitekirja. Ta on töötanud Eesti Kunstimuuseumi Mikkeli muuseumi ja Kadrioru kunstimuuseumi maalikogu kuraatorina, 2002–2013 mõlema muuseumi direktorina. 2013. aastast on Kadi Polli ametis Tartu Ülikooli kunstiajaloo osakonnas.

Tema peamine uurimisvaldkond on Balti kunst ja kunstielu 18. sajandi lõpus ja 19. sajandi esimesel poolel. Ta on kureerinud Eestis rahvusvahelisi Euroopa vanema kunsti näitusi, nt „Šveitsi muusa. Angelika Kauffmann 1741–1807” (2004) ja „Igatsedes mägesid. Šveitsi maastikud Balti kunstis” (2008), avaldanud teadusartikleid ning olnud mitme kataloogi ja kogumiku,

nt kogumike „Alma Mater Tartuensis. Tartu Ülikool ja tema arhitekt Johann Wilhelm Krause” (2003) ja „Kadriorg. Lossi lugu” (2010) kaasautor.

Kadi Polli on Eesti Kunstimuuseumi teadusnõukogu liige ning Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühingu juhataja.

Kadi Polli (1973) studied art history at the University of Tartu, at the University of Kiel and at the Estonian Academy of Arts. In 2002 she earned her master's degree at the Estonian Academy of Arts. She worked as a curator at the Mikkel Museum, and she curated the painting collection at the Kadriorg Art Museum; in 2002–2013 she was Director of both the Mikkel Museum and the Kadriorg Art Museum. In 2013 she took up a lecturing post at the Department of Art History at the University of Tartu.

Her main research field is Baltic art and the art scene in the 18th and 19th centuries. She has curated international exhibitions of older European art in Estonia, e.g. “The Swiss Muse. Angelica Kauffmann 1741–1807”, 2004, and “Dreaming about Mountains. Swiss Landscapes in Baltic Art”, 2008. She has published scholarly articles and has co-authored various catalogues and collections of articles, e.g. *Alma Mater Tartuensis. Tartu Ülikool ja tema arhitekt Johann Wilhelm Krause* (*Alma Mater Tartuensis. The University of Tartu and its Architect Johann Wilhelm Krause*, 2003) and *Kadriorg. Lossi lugu* (*Kadriorg. The Story of a Palace*, 2010).

Kadi Polli is currently Chair of the Board of the Estonian Society of Art Historians and Curators and a member of the Council of Scientific Research at the Art Museum of Estonia.

Bart Pushaw (1990) on Marylandi Ülikooli kunstiajaloo doktorant ja George Levitane'i stipendiaat. Ta kaitses magistrikraadi 2013 Chicago Ülikoolis uurimistöoga Akseli Gallen-Kallela nn Aafrika perioodi maalikunstist. 2013–2014 õppeaastal oli ta Fulbrighti stipendiaat Eestis ja Lätis.

Bart Pushaw uurimistöo keskendub 1880–1920. aastate Eesti, Soome, Läti ja Rootsi visuaalkultuurile globaalses kontekstis. Ta kuulus rahvusvahelisse uurimisgruppi, mis tegeles Soome sümbolistliku kunstniku Beda Stjernschantzi esimese retrospektiivnäitusega Amos Andersoni kunstimuuseumis Helsingis. Fulbrighti stipendiaadina Tallinnas pidas ta loenguid näitustel „Elektromagnetiline. Põhjamaade moodne kunst 1918–1931” ja „Põhjala lummuses. Eesti kunstnikud Põhjamaades”. Tal on lähiajal ilmumas kaks artiklit rahvuse, rassi ja sooküsimustest Balti kunstis, esimene neist ilmub Michelle Facose koostatavas 19. sajandi kunsti käsitlevas kogumikus, teine ajakirjas *International Journal for History, Culture, and Modernity*. Ta on pidanud arvukalt loenguid Balti- ja Põhjamaade kunstist USA-s, Rootsis, Soomes, Eestis, Lätis, Leedus ja Hollandis.

Bart Pushaw (1990) is a PhD student in Art History at the University of Maryland, where he is also a George Levitine Fellow. He received his MA from the University of Chicago in 2013, with a thesis on the paintings of Akseli Gallen-Kallela's “African” period. Throughout the 2013–2014 academic year, he was a Fulbright Fellow in Estonia and Latvia.

Bart Pushaw's research focuses on the visual cultures of Estonia, Finland, Latvia and Sweden ca. 1880–1920 in a global context. He was recently part of an international research

team which constructed the first retrospective exhibition of the Finnish Symbolist artist Beda Stjernschantz at the Amos Anderson Art Museum in Helsinki. While a Fulbright Fellow in Tallinn, he lectured in conjunction with the exhibits “Electromagnetic: Modern Art in Northern Europe, 1918–1931” and “Enchanted by the North. Estonian Artists in the Nordic Countries”. Two articles on ethnicity, race and gender in Baltic art will appear soon, one in a volume on nineteenth-century art edited by Michelle Facos and another in the *International Journal for History, Culture, and Modernity*. He has given numerous talks on Baltic and Nordic art in the United States, Sweden, Finland, Estonia, Latvia, Lithuania and the Netherlands.

Ingrid Ruudi (1978) on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia kunstiteaduse eriala 2001. aastal, hetkel samas doktorant. Töötanud 2001–2003 Eesti Arhitektuurimuuseumis teadurina, 2004–2006 Eesti Kunstiakadeemia Kunstiteaduse Instituudis teadussekretärina, aastast 2004 samas tunnitasulise õppejõuna ning aastast 2011 teaduri ja külalislektorina. Uurimisteedeks Eesti 20. sajandi ja kaasaegne arhitektuur, arhitektuuri ja kunsti kokkupuutepunktid, kunst avalikus ruumis. Kureerinud Eesti ekspositsiooni „Gaasitoru” 11. Veneetsia arhitektuuribiennaalil (2008), linnainstallatsioonide festivali LIFT11 (2011, koos Margit Aule, Margit Arguse ja Maarin Ektermanniga), näituse „Jõeruum” Tartu kaarsillal (2012, koos Jarmo Kauge ja Tiit Sillaga). Avatud projektiruumi März asutaja ja kuraator (2010–2011, koos Maarin Ektermanniga). Avaldanud aktiivselt arhitektuuri- ja kunstikriitikat, aastail 2004–2011 toimetanud ajakirja Ehituskunst. Kuraatoritöö eest pälvinud Eesti Kultuurkapitali aastapreemiad 2008 ja 2011. Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühingu ning ajakirja Ehituskunst toimetuskolleegiumi liige.

Ingrid Ruudi (1978) graduated from the Estonian Academy of Arts in 2001 as an art historian, and is currently a PhD student there. In 2001–2003 she worked as a researcher at the Museum of Estonian Architecture, and in 2004–2006 as a research secretary at the Institute of Art History of the Estonian Academy of Arts; since 2004 she has been an part-time lecturer there and since 2011 she has worked as a researcher and guest lecturer. Her research fields include 20th century and contemporary Estonian architecture, intersections of architecture and art, and art in public spaces. She curated the Estonian display “Gas Pipe” at the 11th Venice Architecture Biennale (2008), the urban installation festival LIFT11 (2011, with Margit Aule, Margit Argus and Maarin Ektermann), and the exhibition “River Space” on the arch bridge in Tartu (2012, with Jarmo Kauge and Tiit Sild). She is the founder and curator of the open project space März (2010–2011, with Maarin Ektermann). She has published numerous architecture and art criticism articles, and in 2004–2011 she edited the journal *Ehituskunst* (Architecture). In 2008 and 2011 she received the annual award of the Estonian Cultural Endowment for her curatorial work. She is a member of the Estonian Society of Art Historians and Curators and is on the board of *Ehituskunst*.

Kai Stahl (1965) on lõpetanud Turu Ülikooli kunstiajaloolasena 2005. aastal. 2014. aastal on ta samal erialal Turu Ülikooli ajaloo, kultuuri- ja kunstiteaduste instituudi doktoriprogrammi Juno palgaline doktorant, aastail 2011–2013 oli Soome riikliku kunstiajaloo doktoriprogrammi kunstiajaloo doktorant. Oma doktoritöös uurib ta Natalie Mei vabaloomingut 1910.–

1930. aastatel naislooja ja moderniseerumise aspektist. 2009. aastal finantseeris tema doktori-
tööd Jenny ja Antti Wihurin rahasto.

Alates 2000. aastast on Stahl pidanud nii magistritaseme õpetust kui ka populaarteaduslikke loenguid modernismi, naiskunstnike, eesti kunsti ja semiootika vallas. Stahli viimaste publikatsioonide hulgas on „Kultuuriruum ja Natalie Mei prostitutsiooniteemalised joonistused” (Kunstiteaduslikke Uurimusi, 1–2, 2011); koos Tutta Paliniga „The Aino Kallas Iconography: Interactive Self-presentation” (kogumikus „Aino Kallas and Modernity”, Helsinki 2011); „Ateneumi kunstikoolid ja naised Eestist” (Ariadne Lõng, X (1/2), 2010); „Prostituutiokuva kulttuurikentän rajan ylityksenä” (kogumikus „Kuinka tehdä taidehistoriaa?”, Turu 2010).

Kai Stahl (1965) graduated from the University of Turku in 2005 as an art historian. In 2014 she has been a salaried PhD student in Art History within the Juno Doctoral Programme in the School of History, Culture and Arts Studies at the University of Turku; in 2011–2013 her PhD thesis was financed by the Finnish Doctoral Programme in Art History and in 2009 by the Jenny and Antti Wihuri Foundation. Her doctoral thesis examines Natalie Mei’s work in the 1910s–1930s from the aspect of female agency and modernisation.

From 2000 onwards, Stahl has taught at the MA level and given lectures on modernism, women artists, Estonian art and semiotics. Stahl’s latest publications include “Kultuuriruum ja Natalie Mei prostitutsiooniteemalised joonistused” (The Space of Culture and the Theme of Prostitution in Natalie Mei’s Drawings, in: *Kunstiteaduslikke Uurimusi. Studies of Art and Architecture*, 1–2, 2011), with Tutta Palin “The Aino Kallas Iconography: Interactive Self-presentation” (in the collection *Aino Kallas: Negotiations with Modernity*, Helsinki 2011), “Ateneumi kunstikoolid ja naised Eestist” (Women from Estonia at the Art Schools of Ateneum, in *Ariadne Lõng. Ariadne’s Clew*, X (1/2), 2010) and “Prostituutiokuva kulttuurikentän rajan ylityksenä” (Images of Prostitution: Crossing the Border of Cultural Fields, in the collection *Kuinka tehdä taidehistoriaa? (How To Do Art History?)*, Turku 2010).

Anne Untera (1951) on lõpetanud 1979 Tartu Ülikooli ajaloolasena, olles spetsialiseerunud kunstiajaloolle. 2002 kaitses ta Tallinna Ülikoolis magistriväitekirja. Oma uurimistöös on ta keskendunud Eesti 18.–19. sajandi kunstile ning 20. sajandi graafikale.

Anne Untera on töötanud Eesti Kunstimuseumis teadurina, Adamson-Ericu muuseumi juhatajana ja graafikakogu juhatajana. Ta on kureerinud näitusi, osalenud Eestis ja Saksamaal toimunud teaduskonverentsidel, koostanud näitusekatalooge ja artiklikogumikke, nt „Baltisaksa portreekunst Eestis 1750–1900” (2002, tõlkes 2003) ja „Maarjamaa rokokoo: Gottlieb Welté” (2007). Viimase eest pälvis ta 2008 Eesti Kunstiteadlaste Ühingu aastapremia. Teksti eest raamatule „Kuressaare kunstis ja legendides” (2013) sai Anne Untera Kuressaare linnavalitsuse tänukirja ning preemia.

Anne Untera (1951) graduated from the University of Tartu in 1979 (a degree in history, with a specialisation in art history). In 2002 she received her MA at Tallinn University. Her research interests include Estonian art of the 18th–19th centuries and 20th century graphic arts.

Anne Untera worked as a researcher at the Art Museum of Estonia and as the Director of the Adamson-Eric Museum; she is currently the Curator of the Prints and Drawings Collection at the Art Museum of Estonia. She has curated exhibitions, participated in conferences in Estonia and Germany, and edited exhibition catalogues and collections of articles, e.g. *Baltisaksa portreekunst Eestis 1750–1900* (*Baltic-German Portraiture in Estonia 1750–1900*, 2002, translation into German, 2003) and *Maarjamaa rokokoo: Gottlieb Welté* (*Rococo in Estonia: Gottlieb Welté*, 2007). For the latter, she received the annual award of the Society of Estonian Art Historians and Curators in 2008. For her contribution to the book *Kuressaare kunstis ja legendides*, 2013 (*Kuressaare in Art and Legends*), she received the Kuressaare City Council Letter of Appreciation and Award.

Baiba Vanaga (1981) õppis kunstiajalugu ja -teooriat Läti Kunstiakadeemias ning museoloogiat Läti Kultuuriakadeemias Riias. Ta kaitses 2006 magistrikraadi. Alates 2011 on ta Läti Kunstiakadeemia doktorant, tema uurimisteenaks on „Läti naiskunstnikud 19. sajandi keskpaigast kuni 1940”.

Ta on töötanud Läti Riigiarhiivi Audiovisuaalse Dokumentatsiooni arhiivis (2002–2003) ja Läti Riiklikus Kunstimuuseumis (2003–2013), kus ta alates 2007 juhtis ühte filiaalidest – Romans Suta ja Aleksandra Belcova muuseumit. 2012–2013 oli ta pool aastat internatuuris Kunstiajaloo Keskinstituudis (Zentralinstitut für Kunstgeschichte) Münchenis.

Baiba Vanaga uurimistöo keskendub naiskunstnikele Lätis, läti kunstielule 19. sajandi keskpaigast kuni 20. sajandi keskpaigani ja läti fotograafia. Alates 2004 on ta kureerinud arvukalt näitusi Läti Riiklikus Kunstimuuseumis ja selle filiaalides. Ta on osalenud konverentsidel Riias, Corkis ja Bremenis ning kirjutanud artikleid läti kunstist.

Baiba Vanaga (1981) studied art history and theory at the Art Academy of Latvia and museum studies at the Latvian Academy of Culture in Riga. She received her MA in 2006. Since 2011 she has been a PhD student at the Art Academy of Latvia, and the topic of her research work is “Women Artists in Latvia from the mid-19th Century till 1940”.

She has worked at the Latvian State Archive of Audiovisual Documents (2002–2003) and at the Latvian National Museum of Art (2003–2013), where beginning in 2007 she was the head of its branch museum: the Museum of Romans Suta and Aleksandra Belcova. In 2012–2013 she had a half-year internship at the Central Institute of Art History (Zentralinstitut für Kunstgeschichte) in Munich.

Baiba Vanaga's research interests are women artists in Latvia, artistic life in Latvia from the mid-19th to the mid-20th century and Latvian art photography. Since 2004 she has been the curator of several exhibitions at the Latvian National Museum of Art and its branch museums, has participated in conferences in Riga, Cork and Bremen, and has written several articles about Latvian art.

Varem ilmunud
Published before

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 1. Meistriteoste lummus. Koopia 19. sajandil. Kadrioru kunstimuuseum. Kevadkonverents 2006. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2007 = **Schriften des Estnischen Kunstmuseums 1. Im Bann der Meisterwerke. Die Kopie im 19. Jahrhundert.** Kunstmuseum Kadriorg. Frühjahrstagung 2006. Tallinn: Estnisches Kunstmuseum, 2007.

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 2. Vene valitsejate portreed. Kadrioru kunstimuuseum. Kevadkonverents 2007. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2008 = **Proceedings of the Art Museum of Estonia 2. Portraits of Russian Tsars.** Kadriorg Art Museum. Spring Conference 2007. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2008.

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 3. Ühest sajandist teise. Kristjan ja Paul Raud. Kumu kunstimuuseum. Sügiskonverents 2006. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2008 = **Proceedings of the Art Museum of Estonia 3. From One Century to the Next. Kristjan and Paul Raud.** Kumu Art Museum. Autumn Conference 2006. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2008.

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 4. Erinevad modernismid, erinevad avangardid. Kesk- ja Ida-Euroopa kunstiprobleemid pärast Teist maailmasõda. Kumu kunstimuuseum. Sügiskonverents 2007. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2009 = **Proceedings of the Art Museum of Estonia 4. Different Modernisms, Different Avant-Gardes. Problems in Central and Eastern European Art after World War II.** Kumu Art Museum. Autumn Conference 2007. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2009.

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 5. Šveitsi maastikud Balti valgustusaja kunstis. Kadrioru kunstimuuseum. Kevadkonverents 2008. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2009 = **Schriften des Estnischen Kunstmuseums 5. Schweizer Landschaften in der baltischen Kunst.** Kunstmuseum Kadriorg. Frühjahrstagung 2008. Tallinn: Estnisches Kunstmuseum, 2009

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 1 [6]. Balti biidermeier. Panoraame ja lähivaatlusi. Kadrioru kunstimuuseum. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2011 = **Proceedings of the Art Museum of Estonia 1[6]. Baltic Biedermeier. Panoramas and Introspections.** Kadriorg Art Museum. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2011.

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 2 [7]. Tehniline kunstiajalugu – kunstiajaloo tehnikad? Kadrioru kunstimuuseum. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2012 = **Proceedings of the Art Museum of Estonia 2 [7]. Technical Art History – Technics of Art History?** Kadriorg Art Museum. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2012.

Eesti Kunstimuuseumi Toimetised 3 [8]. Kunst ja reaalspoliitika. Kumu kunstimuuseum. Tallinn: Eesti Kunstimuuseum, 2013 = **Proceedings of the Art Museum of Estonia 3 [8]. Art and Political Reality.** Kumu Art Museum. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2013